

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Національний гірничий університет»**

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З
ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Дніпропетровськ
2014

Методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів заочної форми навчання спеціальності «Педагогіка вищої школи» / Уклад. В.І. Голінько, Ю.Р. Іконніков, М.Ю. Іконніков -
Дніпропетровськ: Державний ВНЗ «Національний гірничий університет», 2014.
– 10 с.

Укладачі:

В.І. Голінько, докт. техн. наук, професор (розділи 1, 2),

Ю.Р. Іконніков, канд. техн. наук, доцент (розділи 3,4),

М.Ю. Іконніков, канд. техн. наук, доцент (розділи 1,4).

Затверджено до видання редакційною радою Державного ВНЗ «НГУ» (протокол № 5 від 30.01.2014р.) за поданням методичної комісії зі спеціальності «Правознавство» (протокол № 8 від 23.01.2014р.)

Подано методичні вказівки та контрольні завдання з дисципліни «Охорона праці в галузі» для студентів заочної форми навчання спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи». Наведено порядок проведення робіт, перелік завдань та контрольних питань, перелік літератури.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри аерології та охорони праці,
д-р техн. наук, проф. В.І. Голінько.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Ці методичні вказівки призначені для студентів заочної форми навчання спеціальності «Педагогіка вищої школи». У них містяться: робоча програма з дисципліни «Охорона праці в галузі», список літератури, приблизний перелік питань, що виносяться на екзамен, завдання до контрольної роботи та методичні вказівки з її виконання.

Робоча програма складена на підставі типових програм з охорони праці в галузі для вищих навчальних закладів.

З дисципліни «ОПГ» студентам читаються настановні та оглядові лекції. Студенти одержують індивідуальні та групові консультації, виконують практичні роботи. Основна форма навчальної роботи студентів самостійне вивчення матеріалу дисципліни за підручниками і нормативними документами у послідовності, наведеній робочою програмою. Практичних навичок з охорони праці студент набуває в процесі роботи за спеціальністю.

При вивченні матеріалу рекомендується вести конспект для систематизації і закріплення знань.

Згідно з навчальним планом з дисципліни передбачаються контрольне завдання та екзамен.

Студент допускається до екзамену після заліку контрольного завдання і практичних робіт.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Мета та завдання

Відповідно до закону України «Про охорону праці» охорона праці, яка є основою ОПГ, це система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

«ОПГ» - це соціально-технічна дисципліна. Теоретичні знання і практичні навички з якої допоможуть юристу вирішувати численні завдання забезпечення здорових і безпечних умов праці. Тому мета вивчення дисципліни - набуття систематизованих знань, освоєння методів та засобів забезпечення безпеки праці, збереження здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

За результатами вивчення дисципліни студент повинен знати:

- законодавчі закони з ОП;
- структуру і функції органів нагляду за ОП;
- обов'язки інженерно-технічних працівників з ОП, відповідальність працівників за порушення законів з охорони праці;
- порядок розслідування, обліку і аналізу нещасних випадків та професійних захворювань;
- шкідливі та небезпечні виробничі фактори і заходи забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних і безпечних умов праці;
- способи і засоби нормалізації умов праці в спорудах та їх розрахункове обґрунтування;

- заходи забезпечення електробезпеки та сферу їх застосування;
- типові рішення і засоби забезпечення охорони праці на підприємствах і установах;
- основи пожежної безпеки та пожежної профілактики при експлуатації електроустановок.

Після вивчення дисципліни з ОПГ і виконання практичних робіт студент повинен уміти :

- виявляти шкідливі виробничі чинники та оцінювати їх соціальний вплив на працюючі;
- оцінювати в існуючій системі формування заходів щодо законодавчого поліпшення умов праці на підприємствах та установах. Визначати критерії оцінки соціально-економічної ефективності заходів щодо поліпшення умов та охорони праці;
- проводити аналіз законодавчих актів стосовно профілактичних заходів щодо попередження профзахворювань та нещасних випадків на підприємстві;
- визначати витрати на заходи щодо поліпшення умов та охорони праці;
- проводити формування ефективних комплексних заходів щодо поліпшення умов праці.
- визначати умови праці на робочих місцях. Оцінювати правильність дій працівників при виникненні загрози для їх життя та здоров'я, а також при нещасних випадках на виробництві;
- визначити правову відповідальність за порушення законодавства щодо охорони праці;
- здійснювати профілактичну роботу з санітарії, техніки безпеки та інструктажі працівників щодо безпечної організації ведення робіт;
- користуватися захисними засобами і приладами контролю параметрів безпеки, навчити очолюваний підрозділ прийомам надання потерпілим першої медичної допомоги ;
- користуватися первинними засобами пожежогасіння.
- уміти оцінювати екологічну безпеку.

2.2. Приблизний перелік практичних робіт

1. Дослідження метеорологічних умов в приміщеннях.
2. Контроль шкідливих і токсичних газів.
3. Дослідження шуму та вібрацій.
4. Дослідження освітленості в приміщеннях.
5. Дозиметричний контроль іонізуючих випромінювань.
6. Подання першої медичної допомоги потерпілому.
7. Вивчення ручних вогнегасників.
8. Розрахунок освітлення в приміщеннях.
9. Розрахунок теплових надлишків у приміщеннях, обладнаних ЕОМ і вибір побутових кондиціонерів.

3. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТІВ ТА КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Нормативно-правові основи організації роботи з охорони праці в системі Міністерства освіти і науки України
2. Задачі МОН України щодо організації роботи з охорони праці в галузі освіти.
3. Організація роботи з охорони праці у навчально-виховних закладах
4. Обов'язки завідуючого кабінетом, лабораторією, майстернею, навчально-виробничою майстернею, майстра виробничого навчання щодо забезпечення безпечних умов праці.
5. Обов'язки викладача, учителя, класовода, класного керівника, вихователя щодо забезпечення безпечних умов праці.
6. Організація служби охорони праці у навчально-виховних закладах.
7. Завдання, які вирішуються службою охорони праці.
8. Основні функції служби охорони праці.
9. Контролюючі функції служби охорони праці.
10. Права спеціалістів служби охорони праці
11. Розслідування та облік нещасних випадків у навчально-виховних закладах
12. Повідомлення про нещасні випадки, їх розслідування та облік
13. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
14. Звітність про нещасні випадки і аналіз причин, що призвели до них
15. Контроль і нагляд за станом охорони праці (основні положення).
16. Громадський контроль за станом охорони праці. Права уповноважених трудових колективів з питань охорони праці.
17. Участь уповноважених трудових колективів з охорони праці у забезпеченні безпечних умов праці.
18. Органи, які здійснюють державний нагляд за додержанням законодавчих та інших нормативних актів з охорони праці.
19. Права посадових осіб органів державного нагляду за охороною праці (державних інспекторів)
20. Дисциплінарна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
21. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
22. Матеріальна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
23. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
24. Види та терміни проведення інструктажів з охорони праці.
25. Нещасний випадок на виробництві. Професійне захворювання. Виробнича травма (визначення).
26. Організаційні причини нещасних випадків та методи їх аналізу.
27. Технічні причини нещасних випадків та методи їх аналізу.
28. Психофізіологічні причини нещасних випадків та методи їх аналізу.

29. Перелік обов'язкових документів з охорони праці в установах освіти.
30. Небезпечні та шкідливі виробничі чинники.
31. Метеорологічні умови виробничого середовища.
32. Охорона праці в комп'ютерних класах.
33. Охорона праці в комп'ютерних класах. Порушення зору.
34. Охорона праці в комп'ютерних класах. Кістково-м'язові порушення.
35. Охорона праці в комп'ютерних класах. Захворювання шкіри. Отруєння організму.
36. Охорона праці в комп'ютерних класах. Вимоги до мікроклімату.
37. Охорона праці в комп'ютерних класах. Вимоги до освітлення приміщень та робочих місць.
38. Охорона праці в комп'ютерних класах. Вимоги, що забезпечують захист учнів від шуму і вібрації.
39. Охорона праці в начальні-виробничих майстернях.
40. Дія електричного струму на організм людини.
41. Організація пожежної охорони.
42. Джерела загорянь та пожежна небезпека електрообладнання.
43. Пожежна безпека в навчально-виховних закладах.
44. Порядок дій у разі пожежі.
45. Засоби та способи гасіння пожежі.
46. Домедична допомога. Послідовність надання першої допомоги.
47. Домедична допомога. Штучне дихання.
48. Домедична допомога. Зовнішній масаж серця.
49. Домедична допомога. Непритомність.
50. Домедична допомога. Втрата свідомості.
51. Домедична допомога. Зупинка серця.
52. Домедична допомога. Кровотечі.
53. Домедична допомога. Перша допомога при ударі.
54. Перша допомога при ушкодженні м'яких тканин, суглобів і кісток.
55. Домедична допомога. Отруєння чадним газом.
56. Домедична допомога. Отруєння препаратами побутової хімії.
57. Домедична допомога. Перегрівання.
58. Перша допомога потопаючим.
59. Домедична допомога. Штучне дихання.
60. Домедична допомога. Укуси сказаних тварин, отруйних змій і комах.

4. ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

4.1. Загальні вимоги

З метою вивчення та закріплення правових знань студент заочної форми навчання самостійно виконує домашню контрольну роботу відповідно запропонованій тематиці та варіанту.

Її виконання складається з відповіді на контрольні питання та рішення практичної задачі.

Контрольну роботу виконують чорнилом, чітким і розбірливим почерком в учнівському зошиті або надрукованому на аркушах формату А4. На кожній сторінці залишають поля для зауважень рецензента. Відповіді на запитання і розв'язання задач супроводжують ескізами, схемами і графіками.

Відповіді на питання повинні бути чіткими, аргументованими, з посиланням на діюче законодавство. Загальнотеоретичні питання тієї чи іншої теми бажано пов'язувати з практикою роботи державних органів та органів місцевого самоврядування. Теоретичні питання, пов'язані з трудовим правом, бажано підкріпити умовами діючого на підприємстві колективного договору або галузевої угоди.

Для розв'язання задачі необхідно уважно засвоїти зміст задачі, щоб з'ясувати, які саме її умови потребують.

Обсяг роботи не повинен перевищувати 40-45 сторінок.

У кінці контрольної роботи необхідно навести список використаної літератури, а також поставити дату виконання та підпис. Контрольну роботу студент здає на кафедру аерології та охорони праці.

Робота, яка виконана зі значними помилками не зараховується і повертається студенту, який повинен підготувати нову роботу і разом з не зарахованою направити на повторне рецензування. При цьому викладач може запропонувати виконати інший варіант завдання.

Зауваження рецензента, зроблені в зарахованій контрольній роботі, повинні бути виконані студентом до початку іспиту (заліку).

Термін виконання контрольної роботи встановлюється деканатом.

Студенти, які не виконали контрольну роботу у встановлений термін або робота яких не зарахована, до іспиту (заліку) не допускаються.

За консультацією з приводу виконання роботи студент може звернутися до викладача.

Завдання для контрольних робіт складають 10 варіантів.

Номер варіанта контрольної роботи студент визначає останньою цифрою залікової книжки. У випадку, коли номер залікової книжки закінчується на «0», виконується 10-й варіант.

Варіант	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Питання	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60

4.2. Завдання

Ознайомитися з матеріалами виробничого травматизму на підприємстві, де працюєте, і на прикладі одного нещасного випадку заповнити акти за формою Н-1 і Н-5, намалювати ескіз місця події, якщо це матиме інтерес для розслідування, дати критичний аналіз причин нещасного випадку і заходів щодо їх усунення.

4.2.1. Вказівки до виконання завдання

Вивчити у відділі охорони праці підприємства матеріали стосовно розслідування нещасних випадків за останній рік. Заповнити стандартний бланк акта за формою Н-1 для одного нещасного випадку, що стався на підприємстві.

Зробити ескіз місця події, якщо це матиме інтерес для викриття причин нещасного випадку. Перевірити відповідність запису в акті вимогам «Порядку...» [10] і дати критичну оцінку повноти й правильності виявлених причин, що спричинили нещасний випадок, а також запропонованих комісією заходів з усунення виявлених причин.

Список літератури

- 1.Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. та ін. Основи охорони праці: Підручник. - 2-ге вид., допов. і перероб. - К.: Основа, 2006.-444 с.
- 2.Протоєрейський О. С, Запорожець О. І. Охорона праці в галузі: Навч. посіб. - К.: Книжкове вид-во НАУ, 2005. - 268 с.
- 3.Основи охорони праці: Підручник / За ред. проф. В.В.Березуцького -Х.: Факт, 2005.-480 с.
- 4.Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. - 4-те вид., допов. і перероб. - К.: Університет «Україна», 2009.-295 с.
- 5.Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на СО/ за ред. К.Н. Ткачука.-К.: Знання, 2010. - 167 с. + компакт-диск.
- 6.Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007.- 367 с.
- 7.Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
- 8.Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. - Суми: Університетська книга, 2009. - 540 с.
- 9.Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. - Харків: Форт, 2010. - 388 с.

10. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Постанова КМУ від 30.11.2011 року № 1232.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду (Держгірпромнагляду).

2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

3. <http://www.mns.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.

4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.

Василь Іванович Голінько
Юрій Радіонович Іконніков
Максим Юрійович Іконніков

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З
ДИСЦИПЛІНИ «ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ
ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

Підписано до друку . .2014р Формат 30x42/4.
Папір офсетний. Ризографія. Умовн. друк. арк. 0,6.
Обліково-видавн. арк. 0,6. Тираж 100 прим. Зам. № .

Державний ВНЗ «НГУ»
49027, м. Дніпропетровськ-27, просп. К.Маркса, 19.